

Education through self-help is our motto - Karmaveer

Rayat Shikshan Sanstha's
Karmaveer Bhaurao Patil Mahavidyalaya, Pandharpur
(Autonomous College affiliated to Punyashlok Ahilyadevi Holkar
Solapur University, Solapur)

NAAC Accreditation (3rd Cycle) A⁺ (CGPA 3.51)

UGC-CPE Status, An Autonomous College

Faculty of Humanities

New Syllabus (NEP)

B.A.I- Major Marathi

(Sem I & II)

With effect from July: 2023-24

रयत शिक्षण संस्थेचे,
कर्मवीर भाऊराव पाटील महाविद्यालय, पंढरपूर (स्वायत्त)

मानव्य विद्याशाखा

बी.ए.भाग एक विषय – Major Marathi

सुधारित अभ्यासक्रम (NEP २०२०)

शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४, २०२४-२५, २०२५-२६

B.A.I Sem I & II Major Marathi

Course Type	Code	Paper No	Paper Title	Hours	Marks	Credit
SEM – I						
Major Mandatory (4+2)		Major P-I	कथारंग	60	100	04
		Major P-II	व्यावहारिक मराठी भाग १.	30	50	02
Minor (2)		Minor P-I	साहित्यदर्पण भाग १	30	50	02
GE/OE(2)		GE P-I	मुद्रितमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये	60	100	04
VSE (2)		VSE P-I	मुद्रितशोधन	30	50	02
IKS (2)		IKS P-I	वारकरी संप्रदाय : स्वरूप आणि परंपरा	30	50	02
VEC		VEC P-I	मूल्यशिक्षण आणि साहित्य	30	50	02
SEM – II						
Major Mandatory (4+2)		Major P-III	कवितारंग	60	100	04
		Major P-IV	व्यावहारिक मराठी भाग २	30	50	02
Minor (2)		Minor P-II	साहित्यदर्पण भाग २	30	50	02
GE/OE (4)		GE P-II	श्राव्यमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये	60	100	04
VSE (2)		VSE P-II	व्यक्तिमत्त्व विकास व मराठी भाषा	30	50	02
SEC (2)		SEC P –I	वक्तृत्व कौशल्ये	30	50	02
VEC		VEC P-II	मूल्यशिक्षण आणि साहित्य	30	50	02

सत्र पहिले
Major Marathi P- I

कथारंग

❖ उद्दिष्ट्ये

१. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषा आणि साहित्याची जाणीव समृद्ध करणे .
२. विद्यार्थ्यांना मराठी साहित्यातील विविध साहित्य प्रकार व प्रवाहांची ओळख करून देणे.
३. विद्यार्थ्यांना कथा या साहित्य प्रकाराची संकल्पना, स्वरूप व परंपरा समजावून सांगणे.
४. कथा वाङ्मयाच्या आधारे विद्यार्थ्यांमध्ये मानवी मूल्य व सामाजिक एकात्मता रुजविणे.

❖ साध्यपूर्ती (outcome)

कथा या साहित्यप्रकारचा परिचय विद्यार्थी करून देतील.

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
घटक -१	कथा :साहित्यप्रकार १. कथा :संकल्पना व स्वरूप २. कथेचे घटक ३. कथेचे प्रकार	१५	१
घटक - २	कथा १. डोळे - अण्णाभाऊ साठे २. डुंगळी चोर - वि. द. घाटे ३. मिटिंग - शंकर पाटील	१५	१
घटक -3	४. बाबांचा अभ्यास - द.मा.मिरासदार ५. वाट - चारुता सागर ६. भूक - बाबुराव बागूल	१५	१
घटक -४	७. यंत्रमानवाच्या हाताने - निरंजन घाटे ८. पक्षी जाय दिगंतरा - मारुती चित्तमपल्ली ९. हातचा एक - उर्मिला पवार	१५	१

❖ संदर्भ ग्रंथ

१. साहित्यरंग -संपा . मराठी अभ्यासमंडळ, पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर, थिंक टँक पब्लिकेशन, सोलापूर.
२. कथा : संकल्पना व स्वरूप- सुधा जोशी, मौज प्रकाशन, मुंबई.
३. मराठी कथेची स्थितीगती - अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.

सत्र पहिले - Major Marathi P – II
व्यावहारिक मराठी

❖ **उद्दिष्ट्ये**

१. वेगवेगळ्या स्पर्धा परीक्षांसाठी निबंधलेखन कौशल्य विकसित करणे
२. कार्यालयीन पत्रव्यवहाराचे स्वरूप समजावून देणे.
३. निबंधलेखनाचे विविध प्रकारांचे आकलन करून देणे.

❖ **साध्यपूर्ती (outcome)**

- १.स्पर्धा परीक्षांसाठी उपयुक्त असणारे निबंधलेखन कौशल्य अवगत होईल.
२. कार्यालयीन पत्रव्यवहाराचे स्वरूप समजून घेतील.
- ३.निबंधलेखन कौशल्य अवगत करतील.

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	गुण	श्रेयांक Credit
घटक -१	निबंधलेखन १.निबंधलेखनाचे स्वरूप २.निबंध लेखनाचे घटक ३.निबंधाचे विविध प्रकार ४.वर्णनात्मक निबंध, कल्पनाप्रधान निबंध आत्मकथनात्मक निबंध व चरित्रात्मक निबंध	१५	२५	१
घटक – २	कार्यालयीन पत्रव्यवहार १. कार्यालयीन पत्रलेखन : स्वरूप २. कार्यालयीन पत्रलेखनाचे घटक ३. अर्ज लेखन ४. स्वपरिचय लेखन	१५	२५	१

❖ **संदर्भ ग्रंथ**

१. व्यावहारिक मराठी - ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, २००८.
२. व्यावहारिक मराठी- स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन,पुणे
३. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन- संपा.राजन गवस,अरुण शिंदे व इतर, दर्या प्रकाशन,पुणे.
- ४.उपयोजित मराठी- शंकरानंद येडले, संस्कार प्रकाशन, लातूर.

Minor Marathi P – I

सत्र पहिले

पाठ्यपुस्तक : साहित्यदर्पण- भाग पहिला

❖ उद्दिष्ट्ये :-

१. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषा, साहित्याची जाणीव आणि अभिरुची समृद्ध करणे.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषा प्रभावीपणे वापरण्याची क्षमता विकसित करणे.
३. मराठी भाषेतील लेखक आणि त्यांच्या साहित्याचा परिचय करून देणे.
४. विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्रीय एकात्मता, मानवी मूल्ये यांची जागृती करणे.

❖ साध्यपूर्ती (Outcome)

१. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषा, साहित्याची जाणीव आणि अभिरुची समृद्ध होईल.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषा प्रभावीपणे वापरण्याची क्षमता विकसित होईल.
३. मराठी भाषेतील लेखक आणि त्यांच्या साहित्याचा परिचय होईल.
४. विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्रीय एकात्मता, मानवी मूल्ये यांची जागृती होईल.

अ. क्र.	घटक	तासिका	गुण	श्रेयांक
घटक - १.	गद्य विभाग १. लेकरुवांसवे आरोगणें : म्हाईभट २. अहिल्याबाई आणि रूढीपरंपरा : विजया जहागीरदार ३. नवीन ग्रंथाची आवश्यकता : लोकहितवादी ४. परोपकारी गंपू : पु. ल. देशपांडे ५. वाटणी : अप्पासाहेब खोत	१५	२५	१
घटक - २	पद्य विभाग १. संतवाणी अ. अवचिता परिमळु झुळकला अळुमाळु : संत ज्ञानेश्वर ब. विठू माझा लेकरुवाळा : संत जनाबाई क. नीति : संत एकनाथ २. सत्य सर्वांचे आदि घर : महात्मा फुले ३. अखेर कमाई : कुसुमाग्रज ४. माणूस : त्र्यंबक सपकाळे ५. प्रगतिपुस्तक : अनिल साबळे	१५	२५	१

संदर्भ ग्रंथ : १. साहित्यदर्पण – पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, थिंक टँक पब्लिकेशन, सोलापूर

Open Elective Marathi
सत्र पहिले
अभ्यासपत्रिका क्र. १
मुद्रित माध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये

❖ उद्दिष्ट्ये

१. वृत्तपत्राचे स्वरूप स्पष्ट करणे.
२. बातमीलेखन करता येणे.
३. वृत्तलेखाचे महत्त्व अधोरेखित करणे.
४. वृत्तपत्रातील वाचकांच्या पत्रव्यवहारचे स्थान स्पष्ट करणे.

❖ साध्यपूर्ती (outcome)

१. वृत्तपत्राचे स्वरूप स्पष्ट करता येईल.
२. बातमीलेखन करता येईल.
३. वृत्तलेखाचे महत्त्व अधोरेखित करता येईल.
४. वृत्तपत्रातील वाचकांच्या पत्रव्यवहारचे स्थान स्पष्ट करता येईल.

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
घटक -१	वृत्तपत्राचे स्वरूप आणि महत्त्व १. वृत्तपत्रांचे स्वरूप २. वृत्तपत्राचे महत्त्व ३. मराठी वृत्तपत्रे : स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर आधुनिक वृत्तपत्रे	१५	१
घटक - २	बातमी लेखन १. बातमीचे स्वरूप २. बातमीचे घटक ३. बातमीची भाषा ४. बातमीचे उपयोजन	१५	१
घटक - ३	वृत्तपत्रातील वैचारिक लेखन १. वृत्तलेख २. स्तंभलेखन	१५	१

	३. अग्रलेख ४. सदरलेखन		
घटक -४	वृत्तपत्रासाठी पत्रलेखन : वाचकांचा पत्रव्यवहार १. वृत्तपत्रातील वाचकांच्या पात्रांचे स्थान २. वाचकांच्या पत्रातील विषय ३. वाचकांच्या पत्राची भाषा ४. वाचकांच्या पत्राची प्रभावक्षमता	१५	१

❖ संदर्भ ग्रंथ

१. मुद्रित माध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये (MAR २५४), यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
२. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन, राजन गवस, अरुण शिंदे, गोमटेश्वर पाटील, दर्या प्रकाशन, पुणे
३. व्यावहारिक मराठी, ल. रा. नासिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

बी.ए. भाग एक - सत्र एक
व्यावसायिक कौशल्य अभ्यासक्रम (VSC P-I)

मुद्रितशोधन

उद्दिष्ट्ये :

१. मुद्रितशोधन व ग्रंथ प्रकाशन ही कौशल्य आत्मसात करणे.
२. लेखनविषयक नियम व मुद्रितशोधन यांची उपयुक्तता समजावून घेणे.
३. मुद्रितशोधन कौशल्य उपयोजनाची विविध क्षेत्रे अवगत करून घेणे.

साध्यपूर्ती :

१. मुद्रितशोधन व ग्रंथ प्रकाशन ही कौशल्य आत्मसात करतील.
२. लेखनविषयक नियम व मुद्रितशोधन यांची उपयुक्तता समजावून घेतील.
३. मुद्रितशोधन कौशल्य उपयोजनाची विविध क्षेत्रे अवगत करून घेतील.

अ. क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
Module I	मुद्रितशोधन व लेखनविषयक नियम : अ) प्रमाणलेखनाची आवश्यकता ब) प्रमाणलेखन विषयक नवीन नियम क) मराठी विरामचिन्हांचा परिचय	१५	१	२५
Module II	मुद्रितशोधन : स्वरूप व महत्त्व अ) मुद्रितशोधनाचे स्वरूप व मुद्रितशोधनाच्या खुणा ब) मुद्रितशोधन : उपयोजनाची विविध क्षेत्रे क) उपयोजन	१५	१	२५
एकूण		३०	०२	५०

संदर्भग्रंथ :

१. मराठी लेखनकोश - अरुण फडके, केशव भिकाजी ढवळे प्रकाशन, पुणे, २००१
२. मराठी लेखन मार्गदर्शिका - यास्मिन शेख, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई, २०१७
३. मराठीच्या प्रमाण भाषेचे स्वरूप, कॉन्टिनेन्टल, पुणे, १९८३
४. मराठी व्याकरण - लीला गोविलकर, मेहता पब्लिकेशन, पुणे, १९९३
५. सुगम मराठी व्याकरण व लेखन - मो. रा. वाळिंबे, नितिन प्रकाशन, पुणे २०१७ (५३ वी आवृत्ती)
६. सुलभ मराठी व्याकरण व लेखन - पद्मिनी विनिवाले, नवनीत, मुंबई,
७. शुद्धलेखन नियमावली- भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई, १९८७
८. मराठी शुद्धलेखन प्रदीप - मो.रा. वाळिंबे, नितिन प्रकाशन, पुणे
९. व्यावहारिक मराठी - ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, २००८.

बी.ए. भाग एक - सत्र एक
भारतीय ज्ञान प्रणाली (Indian Knowledge System)

वारकरी संप्रदाय : स्वरूप व परंपरा

उद्दिष्ट्ये :

१. भारतीय तत्त्वज्ञान लक्षात राहिल.
२. भारतीय तत्त्वज्ञानातील वारकरी संप्रदायाचे स्वरूप समजावून देणे.
३. वारकरी संप्रदायातील अभंग, ओव्या, गौळणी व भारुड आदीचे उपयोजन करण्यास सांगणे.
४. वारकरी संप्रदायातील साहित्याचे विश्लेषण करण्यास सांगणे.
५. वारकरी संप्रदायातील साहित्याचे मूल्यमापन करून घेणे.
६. वारकरी संप्रदायातील तत्त्वज्ञानाचा नवीन अर्थ शोधण्यास प्रवृत्त करणे.

साध्यपूर्ती :

१. भारतीय तत्त्वज्ञानाची परंपरा समजावून घेतील.
२. भारतीय तत्त्वज्ञानातील वारकरी संप्रदायाचे स्वरूप समजून घेतील.
३. वारकरी संप्रदायातील अभंग, ओव्या, गौळणी व भारुड आदीचे सादरीकरण करतील.
४. वारकरी संप्रदायातील साहित्याचे विश्लेषण करतील.
५. वारकरी संप्रदायातील साहित्याचे मूल्यमापन करतील.
६. वारकरी संप्रदायातील तत्त्वज्ञानाचा नवीन अर्थ लावतील.

अ. क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
घटक १.	वारकरी संप्रदाय स्वरूप १. वारकरी संप्रदायाचा उदय २. वारकरी संप्रदायाचे तत्त्वज्ञान ३. मध्ययुगीन कालखंडाची सामाजिक सांस्कृतिक पार्श्वभूमी	१५	१	२५
घटक २.	वारकरी संप्रदायाची परंपरा १. वारकरी संप्रदायाची वाटचाल २. वारकरी संप्रदायाचे साहित्य (स्थूल परिचय) ३. वारकरी संप्रदायाची समकालीनता	१५	१	२५
एकूण		३०	०२	५०

संदर्भग्रंथ :

१. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.
२. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ व २ – अ. ना. देशपांडे, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
३. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – ह. श्री. शेणोलीकर, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर.

४. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ व २ – ल. रा. पांगारकर, विदर्भ मराठवाडा बुक कंपनी, पुणे.
५. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास – प्र. न. जोशी,
६. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ३ – म.सा. प. प्रकाशन, पुणे.
७. प्राचीन मराठी साहित्य संशोधन – वि. भि. कोलते, श्री लेखन वाचन भांडार, पुणे.
८. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड २ – संपादक स.ग. मालशे, म.सा.प.पुणे.

सत्र पहिले

बी.ए.भाग -१,सत्र १, पेपर- VEC - मूल्यशिक्षण आणि साहित्य

❖ उद्दिष्ट्ये :

१. मूल्यशिक्षणामुळे विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वातील शारीरिक, मानसिक, भावनिक, अध्यात्मिक पैलूंचा विकास करणे.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये सदवर्तन, सदाचार याची रुजवण करणे. त्यातून समाजातील जबाबदार व्यक्ती विकसित करणे.
३. विद्यार्थ्यांमध्ये देशभक्ती आणि राष्ट्रीय एकात्मतेची भावना निर्माण करणे.
४. विद्यार्थ्यांमध्ये स्वावलंबन, श्रमप्रतिष्ठा, शिस्तप्रियता, खिलाडूवृत्ती, कर्तव्यदक्षता, विज्ञाननिष्ठा इत्यादी मूल्ये वृद्धीगत करणे.
५. विद्यार्थ्यांमध्ये वैयक्तिक आणि सामाजिक मानवी मूल्यांची रुजवण करणे.
६. विद्यार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक दृष्टीकोन रुजविणे.
७. 'श्यामची आई' या कादंबरीतील निवडक पाठांच्या आधारे मानवी मूल्यांचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.

❖ साध्यपूर्ती :

१. विद्यार्थ्यांना मानवी मूल्यांचे आकलन होईल.
२. मानवी मूल्य समजून घेवून त्याचे व्यक्तिगत जीवनात अमलबजावणी करता येईल.
३. मूल्यशिक्षणातून व्यक्तिगत विकास घडवून आणतील.
४. विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक बंधुत्वाची भावना निर्माण होईल.
५. विद्यार्थ्यांमध्ये स्वावलंबन, श्रमप्रतिष्ठा, शिस्तप्रियता, खिलाडूवृत्ती, कर्तव्यदक्षता आणि विज्ञाननिष्ठा विकसित होईल.
६. विद्यार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक दृष्टीकोन विकसित होईल.
७. 'श्यामची आई' या कादंबरीतील निवडक घटकातील मूल्ये समजून घेतील.

❖ अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक
विभाग -१	मूल्यशिक्षण १. मूल्यशिक्षण : संकल्पना व स्वरूप २. मूल्यांचे वर्गीकरण - वैयक्तिक, सामाजिक, राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय ३. वैयक्तिक मूल्ये - स्वावलंबन, श्रमप्रतिष्ठा, शिस्तप्रियता, खिलाडूवृत्ती, कर्तव्यदक्षता, विज्ञाननिष्ठा ४. सामाजिक मूल्ये - समता, बंधुभाव, सर्वधर्म समभाव, सहिष्णूता, मानवता, न्यायप्रियता, आदरभाव.	१५	१
विभाग -२	श्यामची आई - साने गुरुजी (निवडक पाठ)	१५	१

१. थोर अश्रू २. पत्रावळ – स्वावलंबन ३. भूत दया – मानवता ४. अळणी भाजी ५. देवाला सारी प्रिय ६. मोठा होण्यासाठी चोरी ७. गरिबांचे मनोरथ		
---	--	--

संदर्भ ग्रंथ :

१. मूल्यशिक्षण विचारधन - डॉ. लीला पाटील
२. जीवनप्रकाश मूल्यशिक्षण - मनोहर सासणे
३. परिवर्तनशील मूल्यशिक्षण - डॉ. लीला पाटील
४. मूल्यशिक्षण : सुसंवाद - डॉ. संतोष मुळावकर
५. मूल्यशिक्षण : संकल्पना व कार्यवाही - प्राचार्य प्रभाकर विरकर
६. कथा कथनातून मूल्यशिक्षण - डॉ. दिलीप गरुड
७. भारतीय समाजातील नैतिक मुल्ये - डॉ. दिलीप खैरनार
८. श्यामची आई - साने गुरुजी

सत्र दुसरे
Major Marathi P –III
कवितारंग

❖ उद्दिष्ट्ये

१. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषा आणि साहित्याची जाणीव समृद्ध करणे .
२. विद्यार्थ्यांना मराठी साहित्यातील विविध साहित्य प्रकार व प्रवाहांची ओळख करून देणे.
३. विद्यार्थ्यांना कविता या साहित्य प्रकाराची संकल्पना, स्वरूप व परंपरा समजावून सांगणे.
४. कविता वाडमयाच्या आधारे विद्यार्थ्यांमध्ये मानवी मूल्य, राष्ट्रीय मूल्य व सामाजिक एकात्मता रुजविणे.

❖ साध्यपूर्ती (outcome)

कविता या साहित्यप्रकारचा परिचय विद्यार्थ्यांना होईल.

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit	गुण
घटक - १	कविता : एक साहित्यप्रकार १. कविता :संकल्पना व स्वरूप २. कवितेचे घटक ३. कवितेचे प्रकार	१५	१	२५
घटक - २	१. केशवसुत - अ. नवा शिपाई, ब. प्रीती २. विंदा करंदीकर - अ. घेता ब. सब घोडे बारा टक्के ३. ग. दि. माडगूळकर - अ. हे राष्ट्र देवतांचे ब. विठ्ठला, तू वेडा कुंभार	१५	१	२५
घटक - ३	४. शांता शेळके - अ. असेन मी नसेन ब. पैठणी ५. मंगेश पाडगावकर - अ. सांगा कसं जगायचं ब. ग्रंथ आमुचे सांगाती ६. मुनैरबी शेख - अ. आईबापानं लेक दिली ब. हौशनं हौस केली	१५	१	२५
घटक - ४	७. नामदेव ढसाळ - अ. दर्ग्याच्या वाटेवर ब. येथला प्रत्येक हंगाम	१५	१	२५

	८. प्रज्ञा लोखंडे – अ. काजळी, ब. अर्थ ९. रावसाहेब कुवर - अ. बाप, बैल आणि मी ब. बाईपणाची जात			
--	--	--	--	--

❖ संदर्भ ग्रंथ

१. साहित्यरंग –संपा . मराठी अभ्यासमंडळ, पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर, थिंक टॅक पब्लिकेशन, सोलापूर.
२. कविता : संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा – वसंत पाटणकर, मुंबई विद्यापीठ व अनुभव प्रकाशन, मुंबई.
३. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन –संपा. राजन गवस, अरुण शिंदे व पाटील गोमटेश्वर, दर्या प्रकाशन पुणे.

सत्र दुसरे
Major Marathi P – IV
व्यावहारिक मराठी

- ❖ उद्दिष्ट्ये : १.सूत्रसंचालन कौशल्याचे स्वरूप स्पष्ट करणे.
२. सूत्रसंचालन कौशल्याची विविध क्षेत्रे ज्ञात होणे.
३. सारांशलेखन कौशल्य विकसित करणे.

- ❖ साध्यपूर्ती (outcome) : १.सूत्रसंचालन कौशल्य अवगत करतील.
२. सूत्रसंचालन कौशल्याची विविध क्षेत्रे माहित होतील.
३. सारांशलेखन कौशल्य संपादन करतील.

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	गुण Marks	श्रेयांक Credit
घटक - १	सूत्रसंचालन १.सूत्रसंचालनाचे स्वरूप २.सूत्रसंचालनासाठी आवश्यक बाबी ३.सूत्रसंचालनाची पूर्वतयारी ४.सूत्र संचालनाची भाषा	१५	२५	१
घटक - २	सारांशलेखन १. सारांशलेखनाचे स्वरूप २.सारांशलेखनाचा हेतू ३.सारांशलेखनाचे महत्त्व ४. प्रत्यक्ष सारांशलेखन	१५	२५	१

❖ संदर्भ ग्रंथ

१. व्यावहारिक मराठी - ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, २००८.
२. व्यावहारिक मराठी- स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन,पुणे
३. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन- संपा.राजन गवस,अरुण शिंदे व इतर, दर्या प्रकाशन,पुणे.
४. उपयोजित मराठी- शंकरानंद येडले, संस्कार प्रकाशन, लातूर.

सत्र दुसरे Minor Marathi P – II
पाठ्यपुस्तक : साहित्यदर्पण- भाग दुसरा

❖ उद्दिष्ट्ये :-

१. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषा, साहित्याची जाणीव आणि अभिरुची समृद्ध करणे.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषा प्रभावीपणे वापरण्याची क्षमता विकसित करणे.
३. मराठी भाषेतील लेखक आणि त्यांच्या साहित्याचा परिचय करून देणे.
४. विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्रीय एकात्मता, मानवी मूल्ये, पर्यावरण व निसर्गविषयक जाणीव यांची जागृती करणे.

❖ साध्यपूर्ती (Outcome)

१. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषा, साहित्याची जाणीव आणि अभिरुची समृद्ध होईल.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषा प्रभावीपणे वापरण्याची क्षमता विकसित होईल.
३. मराठी भाषेतील लेखक आणि त्यांच्या साहित्याचा परिचय होईल.
४. विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्रीय एकात्मता, मानवी मूल्ये, पर्यावरण व निसर्गविषयक जाणीव यांची जागृती होईल.

अ. क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
घटक – १	गद्य विभाग १. राज्यकर्तव्ये : रामचंद्रपंत अमात्य २. भारतीय लोकशाहीचे भवितव्य काय? : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ३. जीवन आणि शिक्षण : विनोबा भावे ४. कला आणि साहित्य : डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम ५. रिती दावण : गणपत जाधव	१५	१	२५
घटक-२	पद्य विभाग १. संतवाणी - अ. विटेवर उभा दीनांचा कैवारी : संत नामदेव ब. अवघा रंग एक झाला : संत सोयराबाई क. ओले मूळ भेदी खडकाचे अंग : संत तुकाराम २. फुलराणी : बालकवी ३. सरिवर सरी आल्या गं : बा. भ. बोरकर ४. दसरा : लक्ष्मीनारायण बोल्ली ५. जीवाचा आटापिटा : लोकनाथ यशवंत	१५	१	२५

❖ संदर्भ ग्रंथ १. साहित्यदर्पण – पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, थिंक टँक पब्लिकेशन, सोलापूर

सत्र दुसरे
GE/OE - अभ्यासपत्रिका क्र. २
श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये

❖ उद्दिष्ट्ये

१. आकाशवाणी माध्यमाचे स्वरूप समजणे.
२. आकाशवाणीवरील उद्धोषणा लेखनाची माहिती होणे
३. आकाशवाणीवरील जाहिरात लेखनाचे स्वरूप समजणे.
४. आकाशवाणी उद्धोषणा आणि जाहिरातीचे लेखन करता येणे.

❖ साध्यपूर्ती (outcome)

१. आकाशवाणी माध्यमाचे स्वरूप समजून घेतील.
२. आकाशवाणीवरील उद्धोषणा लेखनाची माहिती होईल
३. आकाशवाणीवरील जाहिरात लेखनाचे स्वरूप समजेल.
४. आकाशवाणी उद्धोषणा आणि जाहिरातीचे लेखन करता येईल.

अ. क्र.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
घटक - १	आकाशवाणीचे स्वरूप व महत्त्व १.आकाशवाणीचे स्वरूप २.आकाशवाणीचे महत्त्व ३.आकाशवाणीची सद्यस्थिती ४.आकाशवाणी कार्यक्रम लेखनाची व्याप्ती	१५	१
घटक - २	आकाशवाणीवरील उद्धोषणा १. उद्धोषणेचे स्वरूप २. उद्धोषकाचे गुण ३. कार्यक्रम प्रकार आणि उद्धोषणेचे बदलते स्वरूप ४. उद्धोषणा लेखन उपयोजन	१५	१
घटक - ३	आकाशवाणीवरील जाहिरात लेखन १. जाहिरातीचे स्वरूप २. जाहिरातीचे घटक ३. जाहिरातीचे प्रकार	१५	१

	४. जाहिरात लेखन उपयोजन		
घटक - ४	आकाशवाणीवरील बातमीलेखन १. आकाशवाणी बातमीचे महत्त्व २. आकाशवाणी बातमीची व्याप्ती ३. आकाशवाणी बातमीचे लेखन ४. आकाशवाणी बातमी लेखन उपयोजन	१५	१

❖ संदर्भ ग्रंथ

१. मुद्रित माध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये (MAR २५४), यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
२. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन, राजन गवस, अरुण शिंदे, गोमटेश्वर पाटील, दर्या प्रकाशन, पुणे
३. व्यावहारिक मराठी, ल. रा. नासिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर

बी.ए. भाग एक - सत्र दोन
व्यावसायिक कौशल्य अभ्यासक्रम (VSC P-II)
व्यक्तिमत्त्व विकास व मराठी भाषा

उद्दिष्ट्ये :

१. विद्यार्थ्यांना व्यक्तिमत्त्वाचे स्वरूप व महत्त्व लक्षात आणून देणे.
२. व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी आवश्यक असणारे घटक समजावून सांगणे.
३. व्यक्तिमत्त्व विकासात भाषेचे उपयोजन करतील.

साध्यपूर्ती :

१. विद्यार्थी व्यक्तिमत्त्वाचे स्वरूप व महत्त्व लक्षात येईल.
२. व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी आवश्यक असणारे घटक समजून घेतील.
३. व्यक्तिमत्त्व विकासात भाषेचे उपयोजन करतील.

अ. क्र. Sr. No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	गुण Marks	श्रेयांक Credit
घटक - १	व्यक्तिमत्त्व विकास : १. व्यक्तिमत्त्व : संकल्पना व स्वरूप २. व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी आवश्यक असणारे घटक ३. व्यक्तीचा शारीरिक, मानसिक, भावनिक व सामाजिक विकास	१५	२५	१
घटक - २	व्यक्तिमत्त्व विकास व भाषा १. व्यक्ती, समाज आणि भाषा २. प्रभावी व्यक्तिमत्त्वातील भाषेचे महत्त्व ३. व्यक्तिमत्त्व विकास आणि संभाषण कौशल्य	१५	२५	१

संदर्भग्रंथ

१. व्यक्तिमत्त्व विकास - नेमाडे जयश्री, प्रशांत पब्लिकेशन, २०२१
२. व्यक्तिमत्त्व विकास आणि भाषा - मोकाशी मधुकर, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे

बी.ए. भाग एक - सत्र दोन
कौशल्ये विकास अभ्यासक्रम (SEC P - I)

वक्तृत्व कौशल्य

उद्दिष्ट्ये :

१. संभाषण कौशल्याचे स्वरूप समजावून सांगणे.
२. वक्तृत्व कौशल्याचे घटक स्पष्ट करणे.
३. वक्तृत्व कौशल्याचे उपयोजन करणे.

साध्यपूर्ती :

१. संभाषण कौशल्याचे स्वरूप समजून घेतील .
२. वक्तृत्व कौशल्याचे घटक आत्मसात करतील.
३. वक्तृत्व कौशल्याचे प्रत्यक्ष उपयोजन करतील.

अ. क्र.	घटक	तासिका	श्रेयांक	गुण
घटक १.	वक्तृत्व स्वरूप १. वक्तृत्वाचे स्वरूप २. वक्तृत्वाची पूर्वतयारी व उपयोजन ३. वक्तृत्वाचे प्रसंग	१५	१	२५
घटक २.	वक्तृत्व : तंत्र आणि कौशल्ये १. वक्तृत्वाची वैशिष्ट्ये २. वक्तृत्व आणि देहबोली ३. वक्तृत्व आणि भाषा	१५	१	२५
एकूण		३०	०२	५०

संदर्भग्रंथ :

१. व्यावहारिक मराठी - ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.
२. व्यावहारिक मराठी- स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन, पुणे.
३. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन- संपा. राजन गवस, अरुण शिंदे व इतर, दर्या प्रकाशन, पुणे.
४. उपयोजित मराठी- शंकरानंद येडले, संस्कार प्रकाशन, लातूर.
५. मराठी भाषिक कौशल्ये विकास - संपा. पृथ्वीराज तौर, अथर्व पब्लिकेशन, धुळे

सत्र दुसरे

बी.ए.भाग -१, सत्र १, पेपर- VEC - मूल्यशिक्षण आणि साहित्य

❖ उद्दिष्ट्ये :

१. मूल्यशिक्षणामुळे विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वातील शारीरिक, मानसिक, भावनिक पैलूंचा विकास करणे.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये सदवर्तन, सदाचार याची रुजवण करणे. त्यातून समाजातील जबाबदार व्यक्ती विकसित करणे.
३. विद्यार्थ्यांमध्ये देशभक्ती आणि राष्ट्रीय एकात्मतेची भावना निर्माण करणे.
४. विद्यार्थ्यांमध्ये स्वावलंबन, श्रमप्रतिष्ठा, शिस्तप्रियता, खिलाडूवृत्ती, कर्तव्यदक्षता, विज्ञाननिष्ठा इत्यादी मूल्ये वृद्धिंगत करणे.
५. 'श्यामची आई' या कादंबरीतील निवडक पाठांच्या आधारे मानवी मूल्यांचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.

❖ साध्यपूर्ती :

१. मूल्यशिक्षणामुळे विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वातील शारीरिक, मानसिक, भावनिक पैलूंचा विकास होईल.
२. विद्यार्थ्यांमध्ये सदवर्तन, सदाचार याची रुजवण करणे. त्यातून समाजातील जबाबदार व्यक्ती विकसित होईल.
३. विद्यार्थ्यांमध्ये देशभक्ती आणि राष्ट्रीय एकात्मतेची भावना निर्माण होईल.
४. विद्यार्थ्यांमध्ये स्वावलंबन, श्रमप्रतिष्ठा, शिस्तप्रियता, खिलाडूवृत्ती, कर्तव्यदक्षता आणि विज्ञाननिष्ठा विकसित होईल.
५. 'श्यामची आई' या कादंबरीतील निवडक पाठांच्या आधारे मानवी मूल्यांचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल.

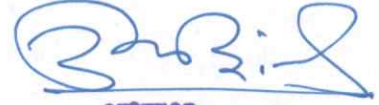
अभ्यासक्रम :

अ.क्र .	घटक	तासिका	श्रेयांक
विभाग -१	श्यामची आई - साने गुरुजी (निवडक पाठ) १ स्वाभिमान रक्षण (२ स्वावलंबी शिक्षण (३ आनंददायी दिवाळी (विभाग -२	१५	१
	श्यामची आई - साने गुरुजी (निवडक पाठ) ४ बंधुप्रेमाची शिकवण (५ अर्धनारी नटेश्वर (६ मनाने ...तू वयाने मोठा नाहीस (संदर्भ ग्रंथ :	१५	१

संदर्भ ग्रंथ :

१. मूल्यशिक्षण विचारधन - डॉ. लीला पाटील
२. जीवनप्रकाश मूल्यशिक्षण - मनोहर सासणे
३. परिवर्तनशील मूल्यशिक्षण - डॉ.लीला पाटील
४. मूल्यशिक्षण : सुसंवाद - डॉ. संतोष मुळावकर

५. मूल्यशिक्षण : संकल्पना व कार्यवाही - प्राचार्य प्रभाकर विरकर
६. कथा कथनातून मूल्यशिक्षण - डॉ. दिलीप गरुड
७. भारतीय समाजातील नैतिक मुल्ये - डॉ. दिलीप खैरनार
८. श्यामची आई - साने गुरुजी

अध्यक्ष

मराठी अभ्यासमंडळ,
कर्मवीर भाऊराव पाटील महाविद्यालय,
पंढरपूर, जि. सोलापूर (स्वायत्त)